

Dodatna funkcija predsednice parlamenta – drastičan primer

Vest o tome da je Maja Gojković, aktuelna predsednica Narodne skupštine, imenovana za predsednicu upravnog odbora Agencije za zaštitu od jonizujućih zračenja i nuklearnu sigurnost Srbije nije samo loša, ona je iz mnogo razloga začuđujuća. Tim imenovanjem je napravljen pun krug – od proklamovane nulte tolerancije u borbi protiv korupcije i postavljanja visokih standarda u zakonima i u samostalnim stranačkim akcijama (npr. odluka da funkcioneri SNS ne mogu vršiti više javnih funkcija čak ni kada zakon to dopušta) (<https://goo.gl/QLsqBd>) do prihvatanja kao normalnog mehanizama nagrađivanja funkcionera sinekurama u javnim preduzećima, ustanovama i agencijama, prakse koja je bila naročito raširena pre petnaestak godina, što zbog partijske kontrole čitavog javnog sektora, što zbog demagoški niskih zarada funkcionera koji su tako dobijali dodatne prihode. U ovom slučaju niko od predlagača nije priznao da je naknada za članstvo u UO (50.000 dinara mesečno) bila razlog ovog imenovanja, ali niko nije izneo ni bilo koji drugi razuman razlog, pa taman da nije zasnovan na zakonu (npr. da AZJZNS ne može da funkcioniše ako nema političara visokog ranga upravljačkim strukturama).

Najviše negativnih komentara ova vest je dobila zbog toga što je Gojkovićeva došla na mesto gde su ranije bili stručnjaci za rad Agencije – nuklearni fizičari (<https://goo.gl/gI6STv>). Generalno, tačan je argument da poslove u upravljačkim telima mogu uspešno obavljati i stručnjaci drugog profila, uključujući i pravnike, jer je suština tih poslova kontrola rada direktora. Međutim, ni Vlada koja je imenovala predsednicu skupštine na ovaj položaj, ni Administrativni odbor Skupštine koji se sa time saglasio nekoliko dana docnije, nisu objasnili zbog čega bi bilo dobro da se upravo ona od nekoliko hiljada advokata i stotina bivših gradonačelnika treba da se nađe na tom mestu i zbog čega nije dobro da taj posao obavlja nuklearni fizičar, kao što je bilo do sada. Naravno, ako je za članstvo u Odboru propisana specifična stručnost (za oblast rada konkretne agencije), a tokom rasprave na sednici Administrativnog odbora se moglo čuti da jeste, onda se te norme moraju poštovati.

Imenovanje Maje Gojković je upitno već iz formalnih razloga. Naime, Vlada, prema odluci o osnivanju ove javne agencije imenuje članove UO na predlog ovlašćenog predlagača, a zatim iz reda članova, imenuje predsednika Upravnog odbora. (<https://goo.gl/OM38xe>). Međutim, odlukom od 29. maja 2017, Vlada je imenovala Gojkovićevu direktno na mesto predsednice UO, a da pri tom nije poznato kada je i na čiji predlog imenovana za člana UO. Kao da je sve rađeno u velikoj žurbi, da se posao iz nekog razloga obavi pre nego što Vlada uđe u tehnički mandat, kada ne može vršiti imenovanja.

O žurbi svedoči i okolnost da se sledeći korak odigrao tek osam dana kasnije. Zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije dopušta mogućnost da narodni poslanik, uključujući i predsednika Narodne skupštine obavlja drugu javnu funkciju kada to odobri Agencija za borbu protiv korupcije. Uz zatev narodni poslanik dostavlja pozitivno mišljenje Administrativnog odbora. Odbor je sednicu održao tek 8. juna 2017 (valjda nije mogao ranije), što je Maju Gojković dovelo u pomalo nezgodnu situaciju – da mora da se Agenciji za borbu protiv korupcije obrati radi obavljanja duple funkcije pre nego što je imala potrebnu prethodnu saglasnost (rok za obaveštenje Agenciji je tri dana od dana imenovanja).

Na sednici ovog skupštinskog tela su četvoro opozicionih poslanika (Stamenković, Jerkov, Ćirić, Konstantinović) izneli neke od ključnih argumenata protiv davanja saglasnosti. (<https://goo.gl/PjLthj>) Ti argumenti zaista u mnogome prevazilaze bilo šta što bi moglo da se smatra uobičajenom

političkom borbom i osporavanjem odluka Vlade. Ti poslanici nisu sprečili donošenje štetne odluke, ali su svakako učinili neprijatnijim kolegama iz vladajuće većine obavljanje partijske dužnosti – glasanje za odluku koja se ne može braniti ni jednim logičkim argumentom. Izveštaj sa sednice je štur, ali je ceo video snimak dostupan, pa su izneti stavovi dostupni javnosti. Takođe se može pročitati lični izveštaj poslanice Branke Stamenković na sajtu njene stranke (<https://goo.gl/ISxtR0>).

Poslanici većine na Administrativnom odboru, a pre svega predsednik Odbora Aleksandar Martinović, težili su ka tome da se ne vodi diskusija o suštini i da se rešavanje ovog zahteva faktički tretira kao da je obavljanje druge funkcije pravo, o kojem taj Odbor zapravo ništa i ne odlučuje, već, eto, po Zakonu o Agenciji za borbu protiv korupcije, mora da stavi to pitanje na dnevni red, a da onda Agencija donosi konačnu odluku. Ovakvo odricanje od odgovornosti obesmišljava postupak pred Administrativnim odborom – čemu onda bilo kakvo izjašnjavanje na tu temu? Zašto Odbor ne predloži da se obesmišljena odredba Zakona o Agenciji ukine nego daje saglasnost svakom ko je zatraži? Jasno je da je namera zakonodavca bila potpuno drugačija – da se utvrdi da li bi obavljanje duple funkcije smetalo vršenju osnovne. Da li, konkretno, narodni poslanici misle da njihova predsednica ima dovoljno vremena da se pored svog redovnog posla bavi i dodatnim i da li misle da bi prihvatanje i obavljanje te dužnosti ugrozilo ostvarivanje ustavne i zakonske uloge Narodne skupštine?

Valja se nadati da će Agencija da uskrati ovu saglasnost, imajući u vidu mogući sukob interesa. Naime, Narodna skupština bira i razrešava Vladu Srbije. Kada se to ima u vidu, prihvatanje da bilo koji narodni poslanik, a pogotovo predsednica Narodne skupštine bude imenovan, postavljen ili izabran na neku funkciju od strane te iste Vlade otvara pitanje odnosa zavisnosti. S jedne strane bi se moglo tumačiti da je Vlada bila u odnosu zavisnosti kada je donosila takvu odluku, te da ni jedan član Vlade zbog sukoba interesa nije ni smeo da glasa za to da narodna poslanica bude izabrana za člana upravnog odbora AZJZNS. S druge strane, moglo bi se tvrditi da je nakon tog imenovanja narodna poslanica kao lice koje je je Vlada postavila na dodatnu funkciju i koju u svakom trenutku može da razreši sa te funkcije, onemogućena da nepristrasno vrši svoju funkciju predsednice Narodne skupštine kada god se rad odnosi na predloge Vlade, izveštaje Vlade, pitanja upućena članovima Vlade itd. Drugim rečima, ne samo da Agencija treba da uskrati saglasnost, već su i sama odluka Vlade da izvrši takvo imenovanje i predsednice Narodne skupštine da ga prihvati duboko sporne sa stanovišta njihovih obaveza u poštovanju Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije i ustavnih normi o sukobu interesa.

Drugo je pitanje da li će Agencija to moći da učini. Naime, kao što je poznato, Agencija radi sa vršiocem dužnosti direktora i sa samo dva od devet članova Odbora (koji treba da potom izabere direktora na konkursu). Ostale članove Odbora treba da izabere upravo Narodna skupština, koja to uporno ne čini, u slučaju nekih kandidata, već godinama. Pitanje da li će izbor kandidata biti stavljen na dnevni red zavisi od predsednice Narodne skupštine.